

Impactmonitor huiselijk geweld en kindermishandeling 2019

**Impactmonitor
huiselijk geweld
en kindermishandeling
2019**

Verklaring van tekens

.	Gegevens ontbreken
*	Voorlopig cijfer
**	Nader voorlopig cijfer
x	Geheim
–	Nihil
–	(Indien voorkomend tussen twee getallen) tot en met
0 (0,0)	Het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
Niets (blank)	Een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
2018–2019	2018 tot en met 2019
2018/2019	Het gemiddelde over de jaren 2018 tot en met 2019
2018/'19	Oogstjaar, boekjaar, schooljaar enz., beginnend in 2018 en eindigend in 2019
2016/'17–2018/'19	Oogstjaar, boekjaar, enz., 2016/'17 tot en met 2018/'19

In geval van afronding kan het voorkomen dat het weergegeven totaal niet overeenstemt met de som van de getallen.

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Henri Faasdreef 312, 2492 JP Den Haag
www.cbs.nl

Prepress: Textcetera, Den Haag en CCN Creatie, Den Haag
Ontwerp: Edenspiekermann
Copyright foto's: Hollandse Hoogte

Inlichtingen

Tel. 088 570 70 70
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

© Centraal Bureau voor de Statistiek, Den Haag/Heerlen/Bonaire, 2019.
Verveelvoudigen is toegestaan, mits CBS als bron wordt vermeld.

Inhoud

1. Introductie 4

2. Uitgangspunten van de impactmonitor 6

- 2.1 Opzet en inhoud 7
- 2.2 Definitie van kindermishandeling en huiselijk geweld 9

3. Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling in cijfers 10

- 3.1 Omvang, aard, en kenmerken 11
- 3.2 Vergroting bereik Veilig Thuis 17
- 3.3 Verbinding zorg en veiligheid 21
- 3.4 Verbetering outcome 21

4. Verantwoording van de impactmonitor 26

- 4.1 Beleidsinformatie Veilig Thuis 27
- 4.2 Politieregistratiegegevens 27
- 4.3 Onderzoeksprogramma prevalentie huiselijk geweld en kindermishandeling WODC 28
- 4.4 Recidiveonderzoek WODC 28
- 4.5 Cohortstudies Verwey Jonker Instituut 29

5. Tot slot 30

Afkortingen 32

1.

Introductie

De **Impactmonitor huiselijk geweld en kindermishandeling 2019** is de eerste editie van een nieuwe monitor. De impactmonitor draagt bij aan het in beeld brengen van het verschil dat de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling maakt in de levens van de betrokken mensen. Volgens de recentste prevalentieschattingen hebben ongeveer 747 duizend mensen van 18 jaar of ouder in de periode 2012–2017 te maken gehad met huiselijk geweld.¹⁾ In 2017 zijn er naar schatting 90 duizend tot 127 duizend kinderen die te maken hebben gehad met kindermishandeling.²⁾

Monitoring van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling is een belangrijk onderdeel van een systematische aanpak van dat geweld. Dit laatste vergt een nauw samenspel van vele partijen zoals Rijk, gemeenten, Veilig Thuis, beroepsgroepen in de hulpverlening en zorg, de Raad voor de Kinderbescherming, onderwijs, huisarts, politie, Openbaar Ministerie en Reclassering. Deze monitor levert input waarmee alle betrokken partijen mét elkaar en ván elkaar kunnen leren om zo de aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld verder te verbeteren.

De monitoring van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling heeft als doel bij te dragen aan het zichtbaar maken van de lokale, regionale en landelijke stand van zaken. Hierbij gaat het zowel om uitvoering als beleid. Daarmee ontstaat een basis voor de verbetering van de aanpak op deze niveaus.

De impactmonitor is ontwikkeld vanuit het programma 'Geweld hoort nergens thuis' van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). De impactmonitor is nadrukkelijk niet bedoeld om de voortgang van dit programma in beeld te brengen. Dat doet het programma in de eigen voortgangsrapportages. Deze impactmonitor laat op structurele basis zien hoe het er in Nederland voorstaat met de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.

1) De prevalentie van huiselijk geweld en kindermishandeling in Nederland, A. ten Boom en K. Wittebrood, WODC, 2019

2) Alink, L., Prevoo, M., Berkel, S. van, Linting, M., Klein Velderman, M., & Pannebakker, F. (2018). NPM 2017: Nationale prevalentiestudie mishandeling van kinderen en jeugdigen. Leiden: Leiden University, Institute of Education and Child Studies / TNO Child Health

2.

Uitgangspunten van de impactmonitor

2.1 Opzet en inhoud

De opzet van de impactmonitor is gebaseerd op de 'dummy'-impactmonitor die de onderzoeksadviescommissie van het programma 'Geweld hoort nergens thuis' heeft ontwikkeld.¹⁾ Op basis van gesprekken in focusgroepen met ervaringsdeskundigen, professionals, beleidsfunctionarissen en vertegenwoordigers van opleidingen heeft de onderzoeksadviescommissie bepaald wat de meest relevante indicatoren zijn en welke bronnen en publicaties het meest geschikt zijn om uit te putten. Vervolgens heeft de commissie in samenspraak met verschillende experts op het gebied van het inrichten van een monitor, onderzocht hoe de indicatoren meetbaar kunnen worden gemaakt. Belangrijke uitgangspunten hierbij waren het aansluiten op bestaande bronnen en publicaties, het voorkomen van aanvullende registraties en het bevorderen van een lerende verbeterbeweging.

Het gaat naast kwantitatieve ook om kwalitatieve indicatoren, lokaal en landelijk te verzamelen, met de nadruk op de thema's:

- Toerusting door initiële opleiding van toekomstige professionals
- Eerder signaleren en bespreken
- Inter- en multidisciplinaire samenwerking bij complexe casuïstiek
- Vergroting bereik Veilig Thuis
- Samenhangende en effectieve hulp met structurele aandacht voor veiligheid
- Verbinding zorg en veiligheid
- Verbetering outcome

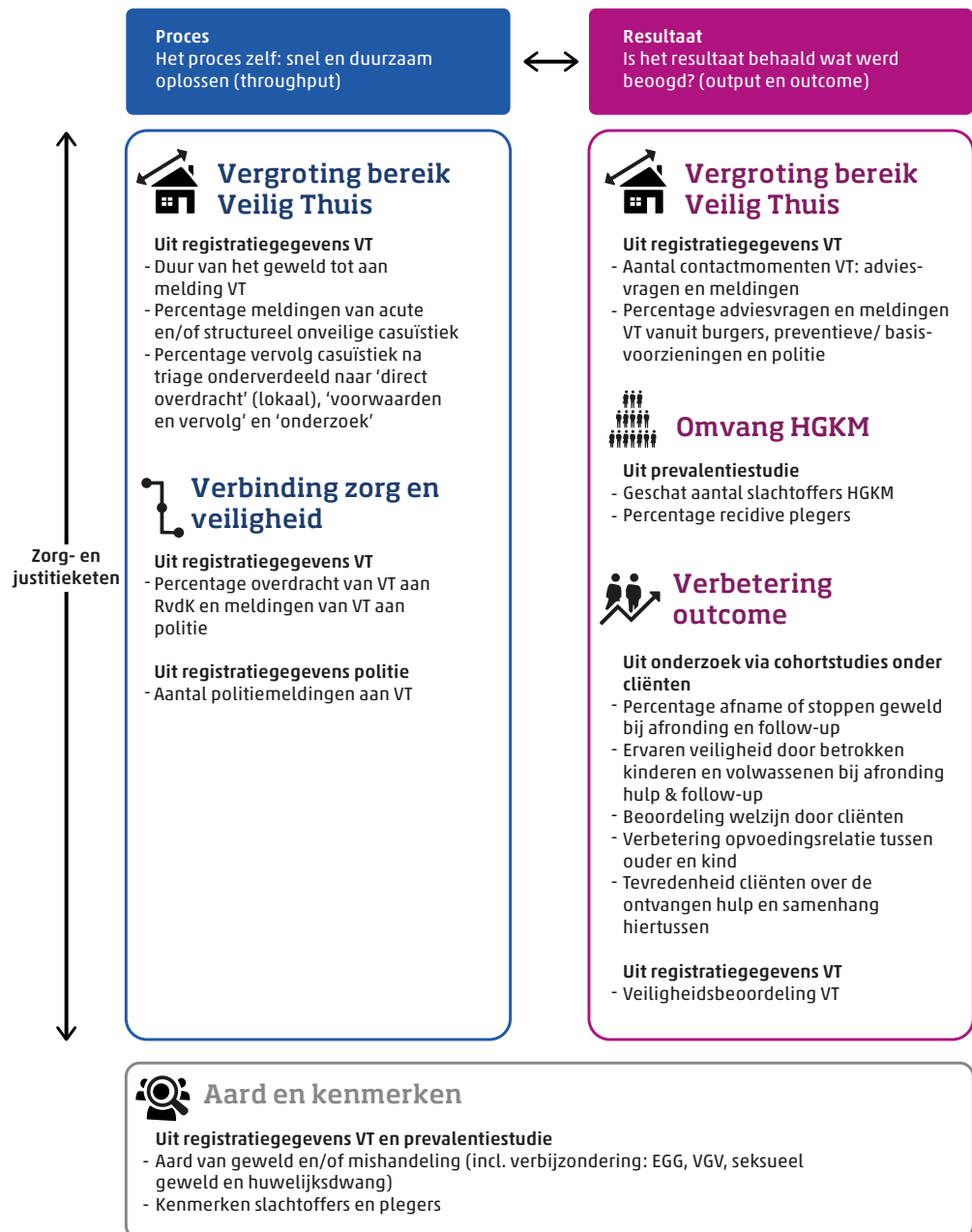
Naast deze thema's zal de monitor ook informatie bevatten over de omvang van huiselijk geweld en kindermishandeling, de aard van het geweld en kenmerken van daders en slachtoffers.

De impactmonitor is opgezet als groeimodel. In hoofdstuk 3 van deze eerste editie wordt gerapporteerd over de indicatoren die op dit moment beschikbaar zijn, op het terrein van aard en omvang van huiselijk geweld en kindermishandeling en kenmerken van daders en slachtoffers en over de thema's Vergroting bereik Veilig Thuis, Verbinding zorg en veiligheid en Verbetering outcome. De uitkomsten zijn gebaseerd op nu reeds beschikbare bronnen, te weten Beleidsinformatie Veilig Thuis (VT, bron CBS), onderzoeksprogramma naar de prevalentie van huiselijk geweld en kindermishandeling bestaande uit verschillende deelstudies en een overkoepelend syntheserapport (looptijd 2015–2019; bron WODC), recidiveonderzoek onder daders van huiselijk geweld (bron WODC), cohortstudies onder betrokkenen bij huiselijk geweld en kindermishandeling (Bron: Verwey Jonker Instituut) en politieregistratiegegevens (Bron Politie). Veel van de uitkomsten die in deze rapportage gepresenteerd worden, zijn niet afkomstig van het CBS. Het CBS heeft geen controle uitgevoerd op de cijfers van andere partijen. Zie hoofdstuk 4 voor meer informatie over de gebruikte bronnen en rapportages.

Onderstaande figuur geeft een overzicht van de informatie in deze editie van de impactmonitor.

¹⁾ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2019/06/30/advies-dummy-monitor-aanpak-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling>

Inhoud van de impactmonitor op hoofdlijnen

Naast deze rapportage is er een [interactief dashboard](#) waarop, naast landelijke uitkomsten, ook regionale cijfers in beeld worden gebracht en met elkaar kunnen worden vergeleken. Het dashboard ondersteunt daarmee de leerprocessen op lokaal en regionaal niveau.

De verschillende indicatoren in de impactmonitor gaan niet allemaal over dezelfde periode. Daarnaast zullen ze niet allemaal met dezelfde frequentie geactualiseerd kunnen worden. Zo zijn er bijvoorbeeld elk half jaar actuele cijfers vanuit de Veilig Thuis-organisaties, maar zijn actuele cijfers over prevalentie slechts met tussenpozen van enkele jaren beschikbaar.

Elk jaar zal er een rapportage verschijnen op basis van de op dat moment beschikbare gegevens. De daarvoor in aanmerking komende indicatoren op het dashboard worden twee keer per jaar geactualiseerd. In de komende jaren wordt de monitor zo stapsgewijs uitgebreid, onder meer met indicatoren over samenhangende en effectieve hulp, de rol van omstanders, verbetering outcome, toerusting van toekomstige professionals en inter- en multidisciplinaire samenwerking. De monitor zal in volgende edities ook ontwikkelingen in de tijd laten zien. Bij het samenstellen van deze volgende edities zal de vergelijkbaarheid in de tijd van gebruikte bronnen een belangrijk uitgangspunt zijn. Meer informatie over de stapsgewijze uitbreiding van de monitor is te vinden in de eerder genoemde dummy-monitor.

2.2 Definitie van kindermishandeling en huiselijk geweld

In de Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2015 (Wmo 2015) en de Jeugdwet worden huiselijk geweld en kindermishandeling als volgt gedefinieerd:

Huiselijk Geweld

Lichamelijk, geestelijk of seksueel geweld of bedreiging daarmee door iemand uit de huiselijke kring; familielid, een huisgenoot, de echtgenoot of voormalig echtgenoot of een mantelzorger (Wmo 2015). Vormen van geweld in huiselijke kring: kindermishandeling, (ex-)partnergeweld, huwelijksdwang en eengerelateerd geweld, ouderenmishandeling en vrouwelijke genitale verminking.

Kindermishandeling

Elke vorm van voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel. Vormen:

- Lichamelijke mishandeling
- Lichamelijke verwaarlozing
- Psychische mishandeling
- Psychische verwaarlozing
- Seksueel misbruik
- Getuige zijn van geweld in het gezin

Een deel van de bronnen die in deze impactmonitor zijn gebruikt, hanteert een afwijkende definitie. Bij een indicator die afwijkt van bovenstaande definities, zal de afwijking expliciet benoemd worden. Zie hiervoor ook hoofdstuk 4 Verantwoording van de impactmonitor.

3.

Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling in cijfers

3.1 Omvang, aard, en kenmerken

Op basis van de meest actuele gegevens uit bestaand onderzoek van het WODC wordt in deze paragraaf een schatting gegeven van de omvang van huiselijk geweld en kindermishandeling. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen slachtoffers van huiselijk geweld, van kindermishandeling en van de samenloop tussen beide vormen van geweld. Hiervoor zijn uitkomsten uit het onderzoeksprogramma naar de prevalentie van huiselijk geweld en kindermishandeling gebruikt. Meer specifiek is gebruik gemaakt van het overkoepelde syntheserapport van het WODC en drie deelstudies: een zelfrapportagestudie huiselijk geweld onder volwassenen van de Rijksuniversiteit Groningen, een zelfrapportagestudie kindermishandeling onder scholieren van de Radboud Universiteit en een informantstudie kindermishandeling onder professionals die werken met kinderen van Universiteit Leiden / TNO Child Health (zie paragraaf 4.3 voor meer informatie over deze onderzoeken). Op basis van deze onderzoeken worden ook enkele (persoons)kenmerken van slachtoffers beschreven.

Daarnaast wordt in deze paragraaf de aard van het geweld beschreven op basis van gegevens van Veilig Thuis die het CBS heeft verzameld. Ten slotte worden in deze paragraaf nader gekeken naar plegers van huiselijk geweld op basis van een recidiveonderzoek van het WODC, waarbij gekeken is naar recidive in termen van strafzaken.¹⁾

Geschat aantal slachtoffers van huiselijk geweld

Het aantal volwassenen in 2017 dat aangeeft in de voorgaande vijf jaar slachtoffer te zijn geweest van huiselijk geweld, wordt geschat op 747 duizend (op basis van de zelfrapportagestudie van het WODC). Dat komt neer op 5,5 procent van de bevolking van 18 jaar en ouder. Van al deze slachtoffers is circa 58 procent vrouw en 42 procent man. Dit komt overeen met 6,2 procent van de volwassen vrouwen en 4,7 procent van de volwassen mannen. Het aandeel van de volwassen bevolking dat slachtoffer werd in de voorgaande anderhalf jaar wordt geschat op 2,7 procent.

Slachtoffers huiselijk geweld

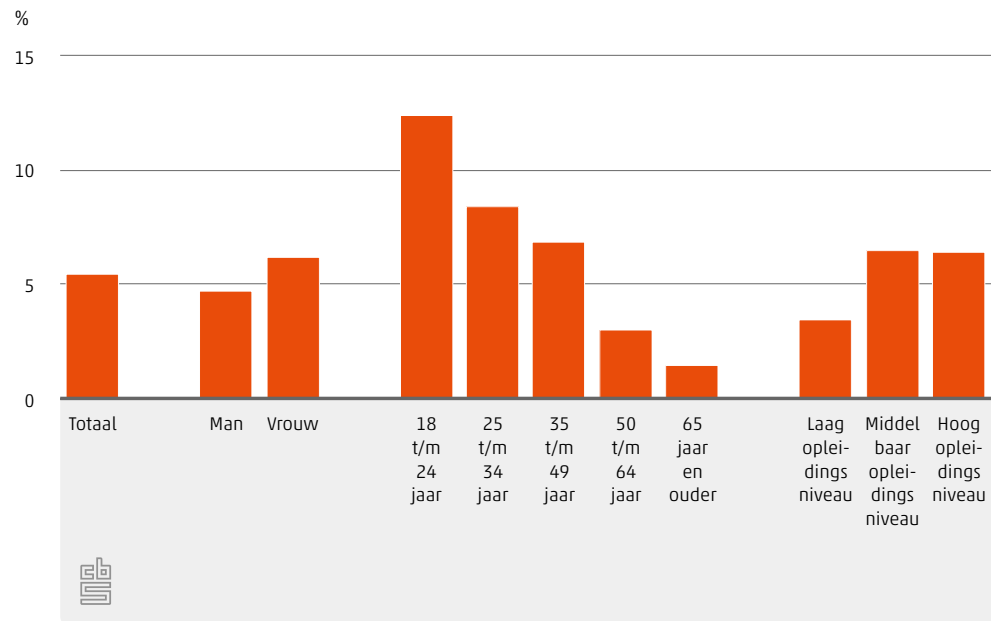
5,5% van de bevolking van 18 jaar en ouder is in de voorgaande 5 jaar slachtoffer geworden van huiselijk geweld

Slachtofferschap komt vaker voor bij personen van 18 tot 25 jaar dan bij personen van 25 jaar of ouder. Daarnaast blijkt uit de zelfrapportage dat personen met een middelbaar of hoger opleidingsniveau vaker aangeven slachtoffer te zijn dan personen met een laag opleidingsniveau.

¹⁾ Het begrip recidive is in de gehele keten van betrokken organisaties uiteraard veel breder (bijvoorbeeld gezinnen waarover opnieuw een melding bij Veilig Thuis wordt gedaan na een periode zonder geweld). Nadere afstemming tussen al deze betrokken partijen is nodig om tot een zinvolle definitie van deze bredere vorm van recidive te komen.

Figuur 3.1.1. Slachtofferschap huiselijk geweld in afgelopen 5 jaar, 2017

Bron: Zelfrapportagestudie huiselijk geweld WODC

Ruim de helft (56 procent) van de personen die rapporteren in de voorgaande vijf jaar slachtoffer te zijn geworden, zegt door de (ex-)partner te zijn mishandeld. Dit komt overeen met 3 procent van de volwassen bevolking. Dit overkomt ongeveer twee keer zoveel vrouwen als mannen. Mannen zijn vaker slachtoffer van geweld door huisvrienden of door huisgenoten die geen onderdeel uitmaken van het gezin of de familie.

Bij 76 procent van de slachtoffers van huiselijk geweld vond het geweld incidenteel of enkele malen plaats. Structureel geweld (wanneer incidenten minimaal maandelijks voorkomen) kent voornamelijk (ex-) partners als dader. 1 op de 15 slachtoffers houdt blijvend letsel²⁾ over aan het geweld en 1 op de 10 slachtoffers tijdelijk letsel.

Bij ruim 1 op de 5 voorvallen van huiselijk geweld waren kinderen getuige van het geweld. Dit is een vorm van kindermishandeling.

Uit de zelfrapportagestudie blijkt dat 1 op de 5 slachtoffers niet praat over het huiselijk geweld. Als zij er wel over praten, is dit vooral in het informele netwerk. Als er toch in het formele netwerk over wordt gesproken, is dit vaak met de huisarts, maar nauwelijks met instanties die er speciaal voor zijn zoals Veilig Thuis. 17 procent wordt wel gemeld bij de politie en van bijna 10 procent is dit onbekend. Uit de zelfrapportagestudie blijkt dat er relatief vaak melding wordt gemaakt bij geweld door huisvrienden (31 procent) en minder vaak bij geweld tussen (ex-) partners (14 procent). Ook blijkt dat er vaker melding wordt gedaan bij de politie als er sprake is van letsel bij het voorval (40 procent). De bulk van de informatie die de politie ontvangt over (gewelds)criminaliteit, is afkomstig van de

²⁾ Waarbij de definitie van letsel niet expliciet is benoemd in de vraagstelling aan de slachtoffers. Of het hier alleen gaat om fysiek letsel of ook om psychisch letsel is dan ook niet bekend.

slachtoffers zelf. Het merendeel van de voorvallen wordt echter niet gemeld bij de politie en dus blijft een groot deel van het huiselijk geweld verborgen voor de politie.³⁾

Geschat aantal slachtoffers kindermishandeling

Ruim 1 op de 10 scholieren in de eerste vier jaar van het voortgezet onderwijs is in het voorgaande jaar slachtoffer geworden van kindermishandeling. Dit blijkt uit schattingen op basis van de zelfrapportagestudie van de Radboud Universiteit onder middelbare scholieren in 2016. Dit komt neer op ongeveer 105 duizend scholieren. Psychologische agressie (d.w.z. dreigen met slaan) en fysiek geweld tegen de scholier komen het vaakst voor. Van de meisjes rapporteert 15 procent slachtoffer te zijn geworden in het jaar voorafgaand aan het onderzoek; van de jongens is dit 10 procent. Seksueel misbruik dat is gepleegd door een ander minderjarig gezinslid of een meer- of minderjarige die niet tot het gezin behoort, is in deze studie wel meegeteld als kindermishandeling. Fysiek en psychisch geweld wordt alleen meegeteld wanneer dit door de ouders is gepleegd. Verder valt het getuige zijn van fysiek geweld tussen de ouders hier wel onder de definitie van kindermishandeling, maar niet het getuige zijn van geweld tussen overige gezinsleden. Ook is verwaarlozing niet meegenomen in de definitie van slachtoffer van kindermishandeling in het voorgaande jaar.⁴⁾

Slachtoffers kindermishandeling

12% van scholieren in de eerste vier jaar van het voortgezet onderwijs is in het voorgaande jaar slachtoffer geworden van kindermishandeling

3% van alle minderjarigen heeft in 2017 te maken gehad met kindermishandeling

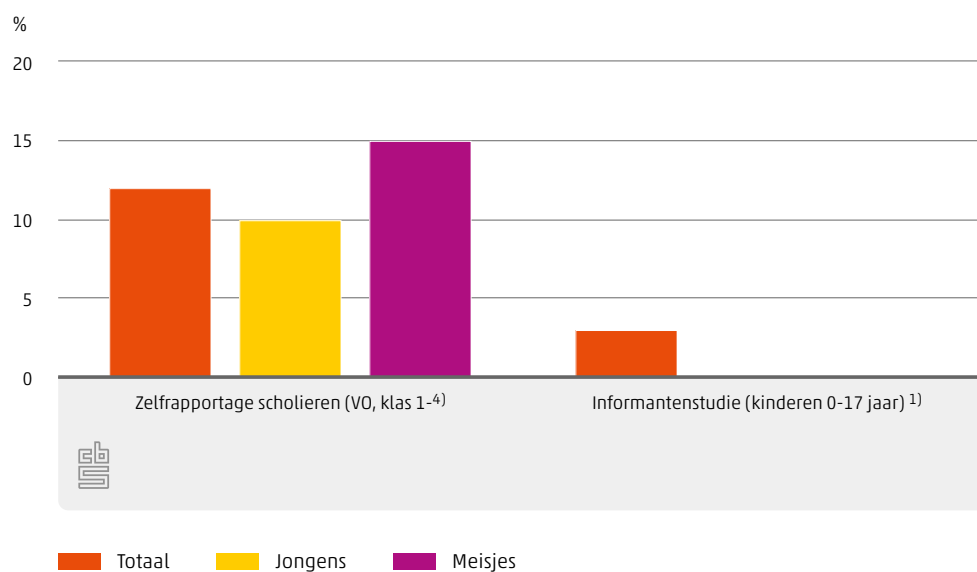
Op basis van een andere bron, de informantenstudie onder professionals van Universiteit Leiden/TNO Child Health, hebben naar schatting tussen de 89 duizend en 127 duizend kinderen van 0 tot en met 17 jaar in 2017 te maken gehad met kindermishandeling. Dit komt neer op ongeveer 3 procent van alle minderjarigen. Voor deze totaalschatting van de prevalentie is ook gebruik gemaakt van gegevens van Veilig Thuis. De meeste kinderen waarover wordt gerapporteerd door de informanten, zijn slachtoffer van emotionele en/of fysieke verwaarlozing. Volgens de informantenrapportages zijn meisjes en jongens even vaak slachtoffer van kindermishandeling, maar meisjes zijn wel vaker slachtoffer van seksueel misbruik en emotionele mishandeling. Voor adolescente meisjes (12 tot en met 17 jaar) wordt bovendien vaker mishandeling gerapporteerd dan voor adolescente jongens.

³⁾ Mensen die in Nederland verblijven op basis van de verblijfsvergunning van hun partner zullen altijd aangifte doen, omdat (dreiging van) huiselijk geweld recht kan geven op een zelfstandige verblijfsvergunning.

⁴⁾ Bij de vragen over verwaarlozing kon de scholier geen tijdsperiode aangeven, de scholier moest aangeven of er ooit sprake van is geweest. Daarom is verwaarlozing niet meegenomen in de definitie van slachtofferschap in het afgelopen jaar.

De definitie van kindermishandeling in de informantenstudie komt sterk overeen met de definitie zoals die aan het begin van dit hoofdstuk is opgenomen, waarbij emotionele mishandeling slechts beperkt is meegenomen. In het zelfrapportageonderzoek komen meer slachtoffers van kindermishandeling in beeld dan in de informantenstudie indien wordt gekeken naar dezelfde leeftijdsgroep (12 t/m 17-jarigen). Dit is niet verrassend, gezien de verschillen in opzet van de studies. Zo bepaalt een respondent in een zelfrapportagestudie zelf of hij of zij een bepaald voorval heeft ervaren (zonder gehinderd te worden door kennis over formele definities). Hierbij zullen vrijwel zeker situaties worden gerapporteerd die door professionals niet ernstig genoeg worden bevonden om als kindermishandeling te worden gekwalificeerd. Ook zullen bij seksueel misbruik buiten het gezin of de familie mogelijk voorvallen worden gemeten die strikt genomen niet in een afhankelijkheidsrelatie hebben plaatsgevonden. En bovendien wordt in zelfrapportage slachtofferschap gerapporteerd dat door professionals niet zou worden gesignaleerd. Voor een diepgaander bespreking van de verschillen tussen beide studies en hoe deze verschillen kunnen resulteren in zowel onder- als overschatting van de prevalentie van kindermishandeling, wordt verwezen naar Ten Boom & Wittebrood (2019).

Figuur 3.1.2. Prevalentieschatting slachtofferschap kindermishandeling, naar geslacht

Bron: Radboud Universiteit Nijmegen (scholierenonderzoek) en Universiteit Leiden/TNO (informantenstudie)

¹⁾ Geen significant verschil gevonden tussen jongens en meisjes

Voor 29 procent van alle slachtoffers is door de informanten meer dan één vorm van kindermishandeling gerapporteerd. Uit de informantenstudie blijkt voorts dat de kans op kindermishandeling beduidend groter is (ongeveer 3 tot 5 keer zo hoog) in gezinnen met een laag opleidingsniveau dan in gezinnen met een hoog opleidingsniveau. Ook is de kans op kindermishandeling groter in gezinnen waarin geen van de ouders betaald werk verricht dan in gezinnen met ten minste één werkende ouder. Ten slotte is de kans ook groter in gezinnen met een niet-Nederlandse herkomst (eerstegeneratie) dan in gezinnen met een Nederlandse herkomst (inclusief kinderen van niet-Nederlandse herkomst vanaf de derde generatie).

Samenloop slachtofferschap van huiselijk geweld en kindermishandeling binnen gezinnen

Binnen gezinnen kan geweld plaatsvinden tussen de verschillende gezinsleden. Dit noemen we samenloop van kindermishandeling met ander huiselijk geweld binnen gezinnen. Dit kan zijn tussen ouders en kinderen, tussen ouders onderling en tussen de kinderen onderling. Hieronder wordt in het bijzonder mishandeling door één of beide ouders tegen ten minste één kind én geweld tussen ouders onderling (inclusief ex-partner en nieuwe partner) binnen een bepaalde periode beschreven.

Bij 2,5 procent van alle scholieren in de zelfrapportagestudie is sprake van samenloop van fysiek geweld tussen de ouders en kindermishandeling gericht op de scholier zelf. Onder de groep scholieren die slachtoffer was van kindermishandeling, was bij 17 procent tevens sprake van fysiek geweld tussen de ouders. Ook bij deze percentages geldt dat verwaarlozing niet is meegeteld bij de definitie van kindermishandeling, omdat er gekeken is naar kindermishandeling in het voorgaande jaar.

Aard van het geweld en/of de mishandeling

Kindermishandeling en huiselijk geweld komen voor in allerlei verschillende vormen. Op basis van de vermoedelijke aard van het geweld zoals dat is vastgelegd bij de adviezen en meldingen bij Veilig Thuis, kan hiervan een beeld worden gevormd⁵⁾ (zie figuur 3.1.3). Veilig Thuis is het adviespunt en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling.⁶⁾ Slachtoffers, omstanders en professionals⁷⁾ kunnen contact opnemen met Veilig Thuis als zij een vermoeden hebben van kindermishandeling en/of huiselijk geweld. Veilig Thuis kan advies en ondersteuning geven over wat degene, die contact opneemt met Veilig Thuis, zelf kan doen. Is dit niet mogelijk of is de situatie te complex of ernstig? Dan kan de beller een melding doen en komt Veilig Thuis in actie.

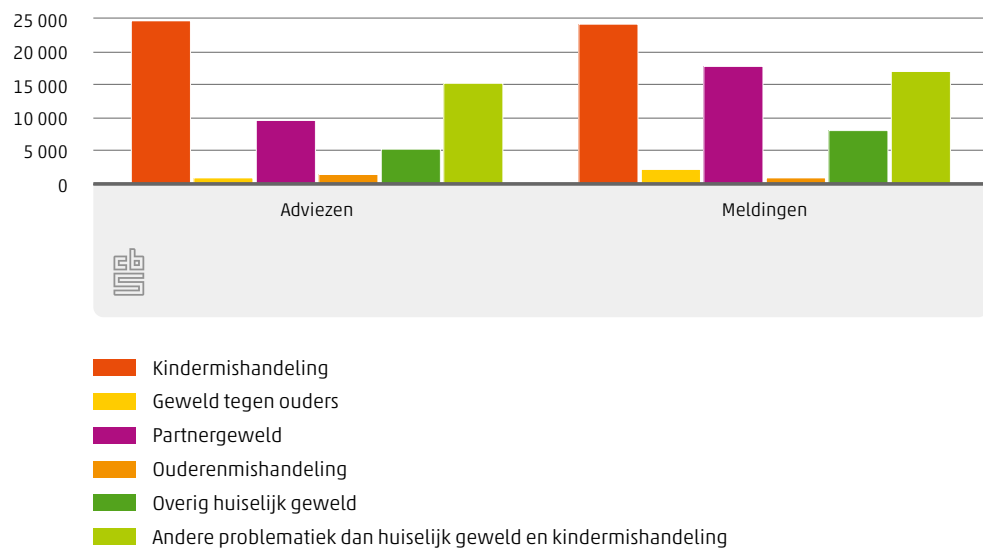
Op hoofdlijnen worden de volgende soorten geweld en mishandeling onderscheiden: kindermishandeling, ouderenmishandeling, geweld tegen ouders, (ex-) partnergeweld of overig huiselijk geweld (bijvoorbeeld tussen broers/zussen). Het is belangrijk om hierbij te beseffen dat het gaat om de vermoedens van de adviesvrager of melder over de aard van het geweld. Dit kan afwijken van de daadwerkelijke aard van het geweld. Ook kan later, tijdens de verdere inzet van Veilig Thuis, blijken dat er nog méér aan de hand is dan alleen door de adviesvrager of melder genoemde aard van het geweld. Eén advies of melding kan gaan over meerdere soorten van geweld.

5) In het kader van de Beleidsinformatie Veilig Thuis leveren alle Veilig Thuis organisaties elk half jaar gegevens aan het CBS, waaronder over de (vermoedelijke) aard van geweld.

6) www.veiligthuis.nl.

7) Voor professionals geldt een meldcode, zie <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/meldcode>.

Figuur 3.1.3. Aard van het geweld / mishandeling van gestarte adviezen en ontvangen meldingen¹⁾, 1e halfjaar 2019

¹⁾ Er kunnen meerdere aard van geweld / mishandeling van toepassing zijn op één advies of melding.

Kenmerken plegers huiselijk geweld

De informatie in deze paragraaf over plegers van huiselijk geweld is gebaseerd op recidiveonderzoek van het WODC (Blokdijs e.a. (2019) en de WODC recidivemonitor). De onderzoeksgroep bestaat uit daders van huiselijk geweld die in de periode 2008 tot en met 2015 door het Openbaar Ministerie (OM) zijn vervolgd en waarbij het plegen van huiselijk geweld bewezen werd verklaard. Hierbij is de definitie van huiselijk geweld leidend zoals die in deze periode werd gehanteerd door het OM. Deze is: 'geweld dat door iemand uit de huiselijke kring van het slachtoffer is gepleegd'. Deze kring bestaat uit (ex-)partners, gezinsleden, familieleden en huisvrienden. Het gaat daarbij om fysiek geweld (zoals mishandeling), seksueel geweld, stalking en bedreiging. Betrouwbare informatie over daders van kindermishandeling ontbreekt en is daarom niet opgenomen in deze rapportage.

Van de in 2015 veroordeelde daders van huiselijk geweld is 91 procent man. Dit aandeel is hoger dan het aandeel mannen onder alle in 2015 strafrechtelijk veroordeelden (82 procent). Van de daders van huiselijk geweld is 64 procent 30 jaar of ouder, tegenover 55 procent van alle daders. Slechts 3 procent is minderjarig, tegenover ruim 6 procent van de gehele daderpopulatie.

In ruim driekwart van de veroordelingen gaat het om eenvoudige mishandeling en nog eens 14 procent gaat om bedreigingen; de overige, veel minder vaak voorkomende vormen van geweld, betroffen onder andere zware mishandeling, belaging en moord/doodslag.

3.2 Vergroting bereik Veilig Thuis

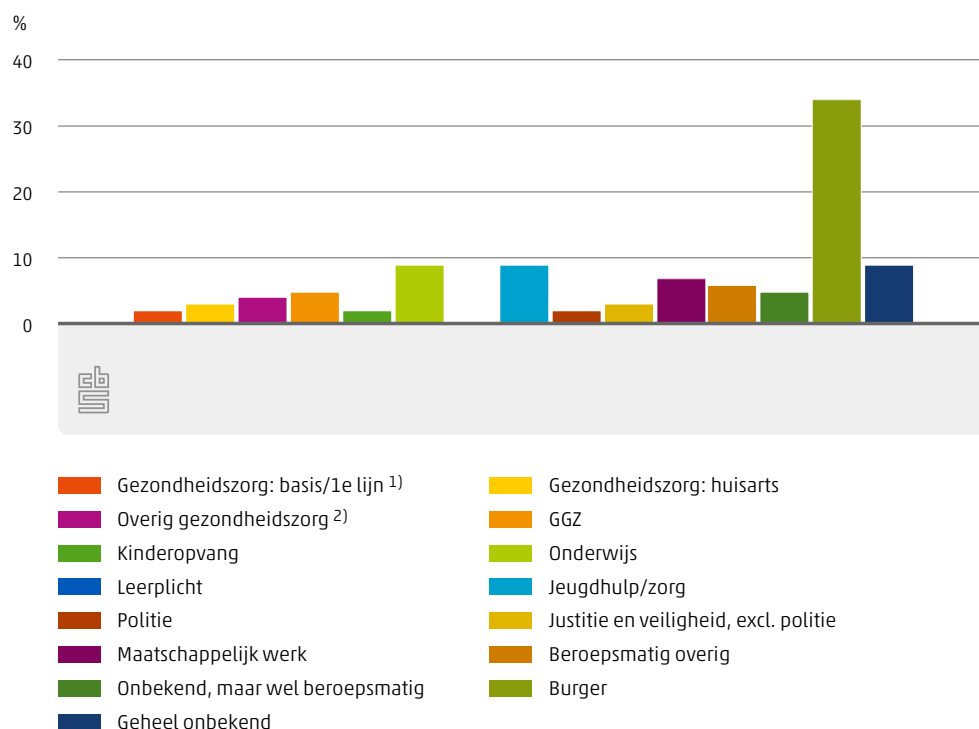
Het is van belang dat het bereik van Veilig Thuis als het advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling zo groot mogelijk is; iedereen met een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling moet de weg naar Veilig Thuis zo snel mogelijk kunnen vinden.

53 000 adviezen heeft
Veilig Thuis gegeven in het eerste halfjaar
van 2019. Daarnaast heeft Veilig Thuis
65 duizend meldingen ontvangen.

In deze paragraaf worden uitkomsten over het eerste halfjaar van 2019 getoond, op basis van het CBS onderzoek Beleidsinformatie Veilig Thuis. In deze periode hebben de Veilig Thuis organisaties 53 080 keer advies (en ondersteuning) gegeven. 34 procent van deze adviezen is gegeven aan burgers (zie figuur 3.2.1).

Figuur 3.2.1. Gegeven adviezen door Veilig Thuis naar type adviesvrager, 1e halfjaar 2019

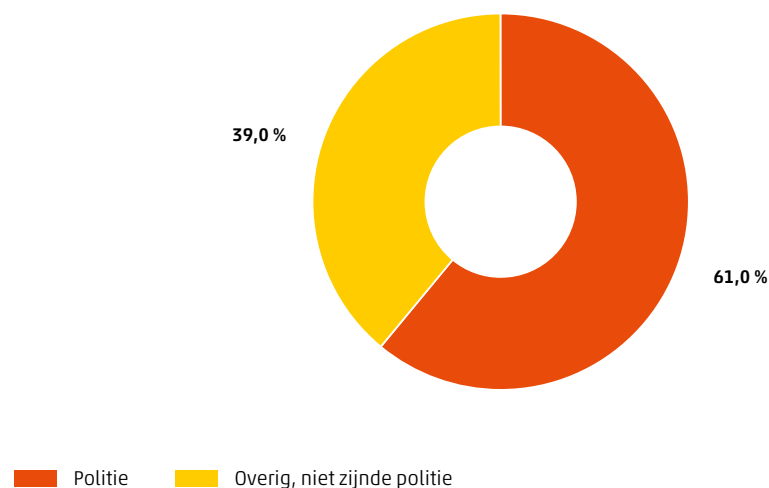

¹⁾ Hieronder wordt verstaan: GGD, jeugdgezondheidszorg, verloskundigenpraktijken, kraamzorg en ambulance.

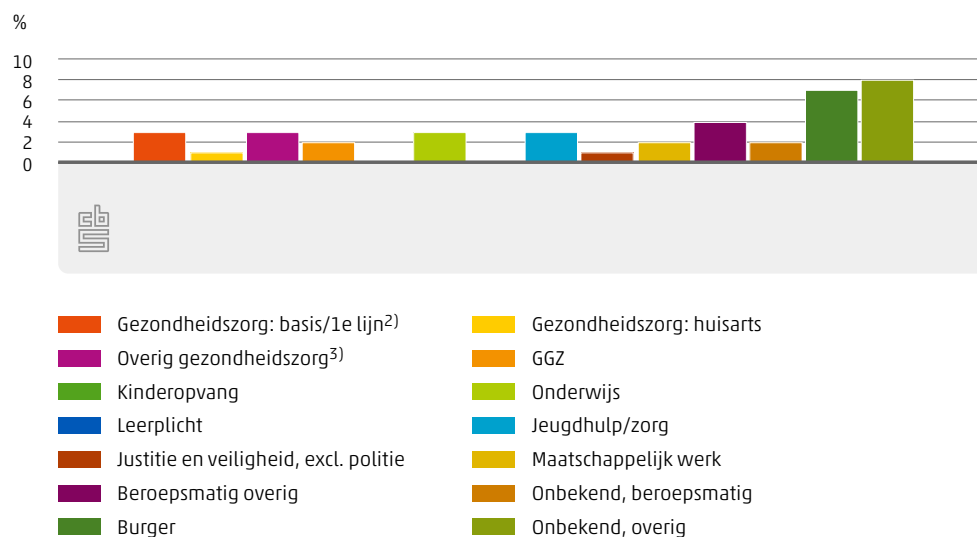
²⁾ Hieronder wordt verstaan: ziekenhuis, verzorgings- of verpleeghuis en gehandicaptenzorg.

Daarnaast hebben de Veilig Thuis organisaties in deze periode 64 960 meldingen ontvangen. 61 procent van deze meldingen werd gedaan door de politie⁸⁾ (zie figuur 3.2.2a). Figuur 3.2.2b toont het percentage meldingen door de overige soorten melder.

Figuur 3.2.2a. Ontvangen meldingen Veilig Thuis gesplitst naar politie en overig, 1e halfjaar 2019

Figuur 3.2.2b. Ontvangen meldingen Veilig Thuis naar type melder¹⁾, 1e halfjaar 2019

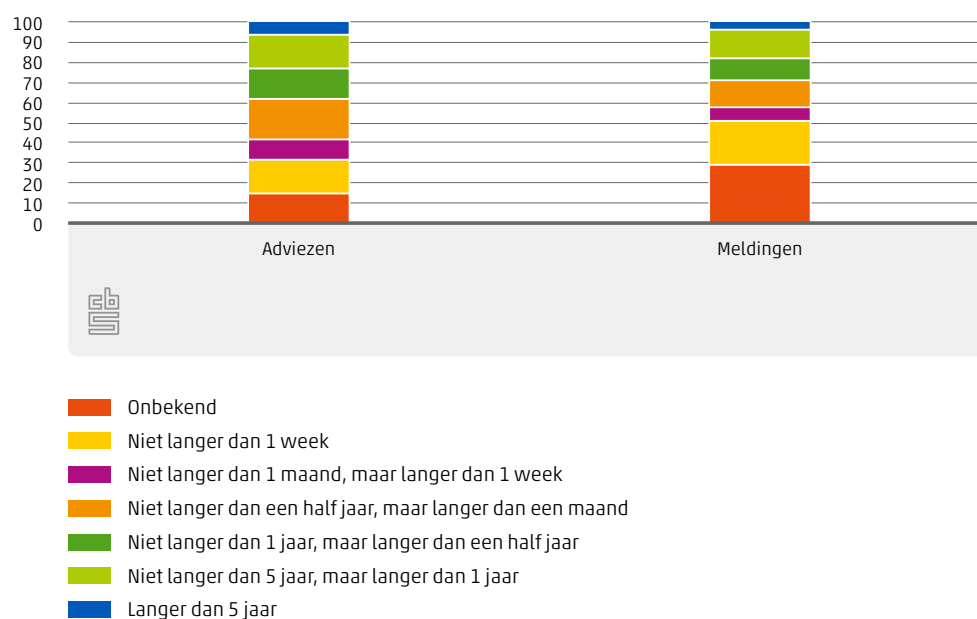

- ¹⁾ Vanwege de leesbaarheid is het percentage meldingen van de politie niet opgenomen in deze grafiek.
²⁾ Hieronder wordt verstaan: GGD, jeugdgezondheidszorg, verloskundigenpraktijken, kraamzorg en ambulance.
³⁾ Hieronder wordt verstaan: ziekenhuis, verzorgings- of verpleeghuis en gehandicaptenzorg.

⁸⁾ De cijfers in deze paragraaf over het aantal meldingen bij Veilig Thuis door de politie (op basis van Beleidsinformatie VT) wijkt af van de cijfers op basis van de politieregistraties in paragraaf 3.3.. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen hoe deze verschillen kunnen worden geduid.

In de contacten met de adviesvrager c.q. melder vraagt Veilig Thuis ook hoe lang zij denken dat het geweld of de mishandeling al duurt. Hierbij kan gekozen worden uit een aantal categorieën. De ervaring leert dat adviesvragers en melders dit soms een moeilijke vraag vinden en het eigenlijk niet weten. De Veilig Thuis medewerk(st)er probeert de adviesvrager/melder toch een categorie te laten kiezen, waarbij er vaak gekozen wordt voor de kortste categorie ('niet langer dan een week') als men het écht niet weet. In de praktijk blijkt dat dit gegeven desondanks soms niet gevuld wordt in de administraties van Veilig Thuis en de duur van het geweld dus onbekend blijft. In onderstaande figuur is te zien wat de vermoedelijke duur van het geweld is bij adviezen en meldingen.

Figuur 3.2.3. (Vermoedelijke) duur van het geweld volgens adviesvrager / melder, 1e halfjaar 2019

Bij ontvangst van een melding schat Veilig Thuis als eerste de aard en de ernst van de melding in; dit is de zogeheten veiligheidstaxatie. In 38 procent van de ontvangen meldingen betrof het een melding van acute en/of structureel onveilige casuïstiek. In de overige gevallen ging het bijvoorbeeld om een eenmalige onveilige situatie, om een multi-problematische leefsituatie of waren er geen zorgen over de veiligheid.

Meldingen met acute en/of structureel onveilige casuïstiek

38% van de ontvangen meldingen betrof een melding van
 - acute onveilige casuïstiek
 - en/of structureel onveilige casuïstiek

62% van de ontvangen meldingen betroffen bijvoorbeeld
 - een eenmalige onveilige situatie
 - een multi-problematische leefsituatie
 - geen zorgen over de veiligheid

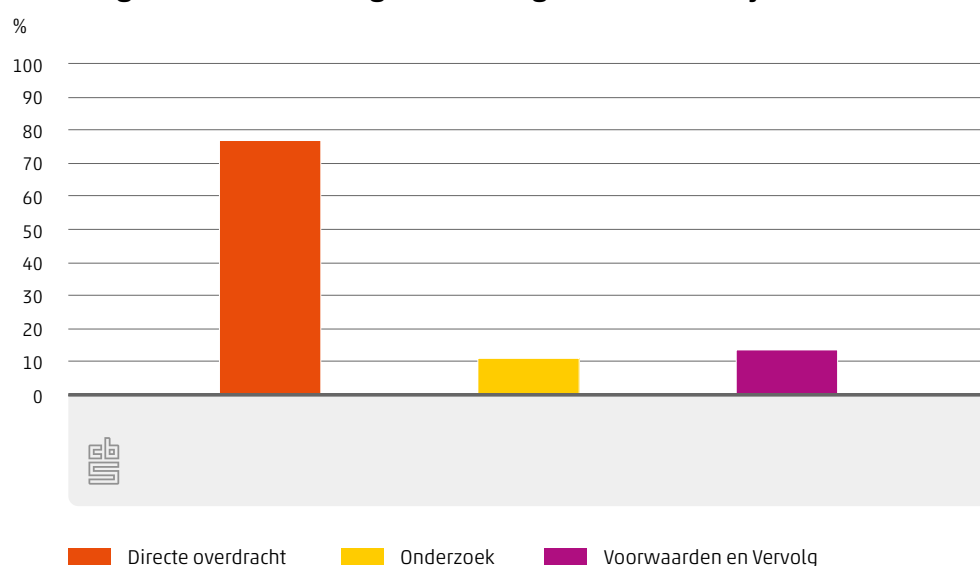
Op basis van de veiligheidstaxatie besluit Veilig Thuis of ze de vervolgstappen bij Veilig Thuis zelf beleggen, of dat ze de melding doorsturen naar een lokale hulpverlenende instantie, die dan aan de slag gaat met de betrokkenen. Ook kijken ze of er al een hulpverlener betrokken is bij het gezin. In dat geval kijkt Veilig Thuis, samen met de hulpverlener, of deze de melding mee kan nemen in zijn traject en of ondersteuning van Veilig Thuis hierbij nodig is.

De vervolgstappen kunnen ook belegd worden bij het cliëntsysteem zelf óf er kan besloten worden dat er in het geheel geen vervolgstappen nodig zijn. Ook kan het een nieuwe melding betreffen op een al lopende casus. In dat geval neemt Veilig Thuis de informatie uit de nieuwe melding mee in de lopende casus.

Als de vervolgstappen bij Veilig Thuis zelf worden belegd zijn er twee mogelijkheden: de dienst 'Onderzoek' of de dienst 'Voorwaarden en Vervolg'. De dienst 'onderzoek' is gericht op het bevestigen of weerleggen van de gemelde vermoedens van huiselijk geweld en/of kindermishandeling en het vervolgens zo nodig vaststellen van veiligheidsvoorwaarden en inzetten van vervolghulp. De dienst 'Voorwaarden en vervolg' is gericht op het organiseren van de directe veiligheid van de betrokkenen en het inzetten van vervolghulp.

Om een beeld te krijgen van de gekozen vervolgstappen, is gekeken naar alle casussen waarbinnen een veiligheidsbeoordeling is uitgevoerd in het eerste halfjaar van 2019 en/of waarbinnen Veilig Thuis een dienst 'Onderzoek' of 'Voorwaarden en Vervolg' is gestart in deze periode. In 77 procent van deze casussen is besloten tot een directe overdracht (naar het lokale veld, een reeds betrokken hulpverlenende instantie, een multidisciplinair team of naar het cliëntsysteem zelf). In 11 procent is een dienst 'Onderzoek' gestart en in 14 procent een dienst 'Voorwaarden en Vervolg'.

Figuur 3.2.4. Percentage casussen¹⁾ naar de vervolgstap op basis van de veiligheidsbeoordeling door Veilig Thuis, 1e halfjaar 2019

¹⁾ Casussen waarbinnen een melding is ontvangen waarvan de veiligheidsbeoordeling is uitgevoerd in het 1e halfjaar van 2019 en/of waarbinnen Veilig Thuis een dienst "Onderzoek" of "Voorwaarden en Vervolg" is gestart in deze periode.

3.3 Verbinding zorg en veiligheid

Voor een optimale aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling is een goede verbinding nodig tussen de zorgketen enerzijds en de justitie- en veiligheidsketen anderzijds. Dit geldt zowel bij het in beeld krijgen van (vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling als bij het stoppen en duurzaam oplossen van het geweld.

De politie is dan ook een belangrijke partij als het gaat om meldingen aan Veilig Thuis. Door de politie zijn in het eerste halfjaar van 2019 44 665 meldingen bij Veilig Thuis gedaan.⁹⁾¹⁰⁾ Dit is 4,5 procent meer dan in het eerste halfjaar van 2018. In heel 2018 meldde de politie 85 duizend gevallen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Op elk moment kan Veilig Thuis vaststellen dat er geen zorgen (meer) zijn over de veiligheid of dat een andere organisatie de verantwoordelijkheid kan overnemen voor de veiligheidssituatie. Veilig Thuis kan in dat geval naar vele partijen overdragen zoals zorginstellingen, scholen, maatschappelijk werk, het cliëntsysteem zelf of naar partijen in het justitie en veiligheidsdomein. Op basis van alle overdrachten in casussen die in het eerste halfjaar van 2019 zijn afgesloten, kan geconcludeerd worden dat er weinig overdrachten naar het justitie- en veiligheidsdomein plaatsvinden. In 0,2 procent van de afgesloten casussen waarin minstens één overdracht is geweest¹¹⁾, is een overdracht naar de politie geweest in de vorm van een melding of aangifte. In 0,9 procent was er een overdracht (verzoek tot onderzoek) aan de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK). Naast deze overdrachten aan politie en RvdK kunnen (sommige) betrokkenen van een dergelijke casus ook nog zijn overgedragen aan andere partijen.

3.4 Verbetering outcome

Outcome-indicatoren geven aan of het beoogde resultaat is bereikt, bijvoorbeeld of het geweld is gestopt en of het welzijn is verbeterd. De uitkomsten in deze paragraaf zijn verkregen uit cohortonderzoek van het Verwey Jonker Instituut naar het effect van de aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld (zie paragraaf 4.5 voor een korte beschrijving van dit cohortonderzoek). In de periode 2010–2013 is een eerste cohortonderzoek uitgevoerd in de vier grote steden (G4). In de periode 2016–2020 loopt een grootschalig cohortonderzoek in 13 van de 26 Veilig Thuis-regio's in Nederland.¹²⁾ In het cohortonderzoek worden anderhalf jaar lang gezinnen met kinderen gevolgd, waar (ex-) partnergeweld en/of kindermishandeling speelt. Dit gebeurt vanaf het moment van melding bij Veilig Thuis. Tijdens het onderzoek vinden drie meetmomenten plaats, één kort na de melding bij Veilig Thuis, de tweede meting een jaar na de eerste meting en de derde meting een half jaar na de tweede meting. Het merendeel van de uitkomsten in deze paragraaf heeft betrekking op het cohortonderzoek uit 2010–2013. Voor wat betreft de beoordeling van het welzijn van de betrokken ouders en kinderen wordt gebruik gemaakt van resultaten uit de eerste meting van het cohortonderzoek 2016–2020.

⁹⁾ Dit betreft de meldingen met status 'definitief' in het BHV-registratiesysteem van de politie.

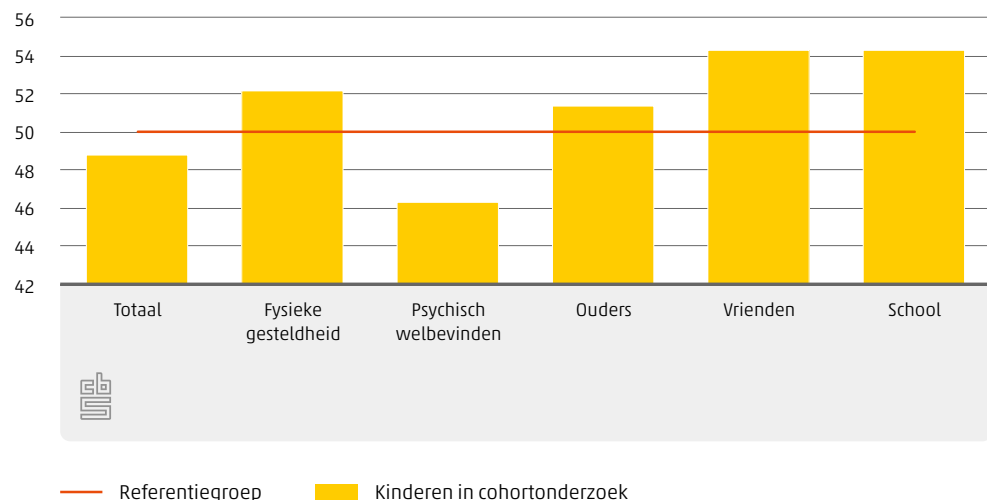
¹⁰⁾ Dit cijfer op basis van de politieregistratie wijkt af van de cijfers over het aantal meldingen bij Veilig Thuis door de politie (op basis van Beleidsinformatie VT) in paragraaf 3.2. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen hoe deze verschillen kunnen worden geduid.

¹¹⁾ In het 1^e halfjaar van 2019 zijn er 44.215 casussen afgesloten. In 18.500 van deze afgesloten casussen heeft er minstens 1 overdracht plaatsgevonden.

¹²⁾ Dit zijn de volgende 13 Veilig Thuis regio's: Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Flevoland, Gooi en Vechtstreek, Groningen, IJsselland, Kennemerland, Noordoost-Brabant, Midden-Brabant, Twente en Zaanstreek-Waterland.

Ten tijde van de eerste meting (in de periode juni 2016 tot augustus 2018) is bij 15 procent van de ouders en bij 29 procent van de kinderen sprake van een klinisch trauma.¹³⁾ Ouders beoordelen hun kwaliteit van leven met het rapportcijfer 7. Kinderen beoordelen hun kwaliteit van leven iets lager dan leeftijdsgenoten in gezinnen waar geen sprake is van kindermishandeling en/of huiselijk geweld. Kijkend naar de verschillende facetten van hun leven, beoordelen de kinderen in het cohortonderzoek hun kwaliteit van leven hoger op de aspecten vrienden, fysieke gesteldheid en ouders en lager op psychisch welbevinden en school (zie figuur 3.4.1).

Figuur 3.4.1. Kwaliteit van leven¹⁾ kinderen, 1e meting cohortonderzoek 2016 - 2018

Bron: Verwey Jonker Instituut

¹⁾ De scores zijn gebaseerd op een T-score van gemiddeld 50 met standaarddeviatie van 10 in een "normale" bevolking. Hoe hoger de score, hoe hoger de ervaren kwaliteit van leven.

Voor uitkomsten over toe- of afname van het geweld, over de ervaren veiligheid, over de opvoedingsrelatie en over de tevredenheid over de ontvangen hulp zijn alleen de relatief oude gegevens beschikbaar uit het eerste cohortonderzoek 2010–2013 in de vier grote steden (G4). De onderstaande uitkomsten uit dit onderzoek in de G4 zijn niet zondermeer te vergelijken met bovenstaande uitkomsten uit het nu lopende cohortonderzoek (zie kader).

Bij dit onderzoek onder de G4 zijn nog twee kanttekeningen te maken. In de eerste plaats zijn op basis van het G4-onderzoek alleen uitspraken te doen over gezinnen waar (ex-) partnergeweld speelde. Ten tweede zijn de respondenten geworven via de indertijd nog bestaande lokale Steunpunten Huiselijk Geweld (SHG) en de Advies- en Meldpunten Kindermishandeling (en in Amsterdam 'Vangnet jeugd'). Bij de SHG's kwamen vooral vrouwen terecht, vandaar dat in de steekproef vrouwen sterk zijn oververtegenwoordigd. De doorverwijzing vond in die tijd nog lang niet zo structureel plaats als tegenwoordig met de Veilig Thuis organisaties. Tegenwoordig is er voor heel Nederland een vast protocol voor doorverwijzing van huiselijk geweldszaken en kindermishandelingszaken naar de Veilig Thuis organisaties, hetgeen vooral betekent dat er tegenwoordig veel meer

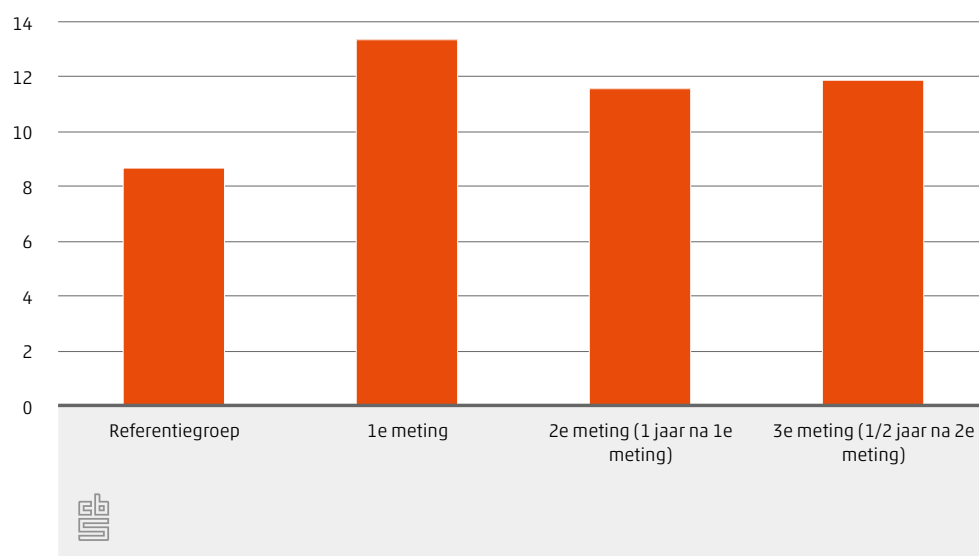
¹³⁾ Met klinisch trauma wordt een (medisch) gediagnosticeerd trauma bedoeld.

zaken, met een grotere variëteit aan huiselijk geweld en kindermishandeling, worden gemeld bij VT.

Ten tijde van de derde meting was in 78 procent van de gezinnen waar sprake was van (ex-) partnergeweld het geweld afgenomen en in 16 procent toegenomen. In 22 procent van de gezinnen was het (ex-) partnergeweld in het geheel gestopt.

Om een beeld te krijgen van de ervaren veiligheid van de ouders is gekeken naar de toe- of afname van het geweld gepleegd door de (ex-) partner tegen de persoon zelf. Bij 17 procent van de ouders was sprake van een afname van de veiligheid, in 72 procent van een toename.

Figuur 3.4.2. Emotionele reactiviteit kinderen, G4-cohortonderzoek 2010-2013

Bron: Verwey Jonker Instituut

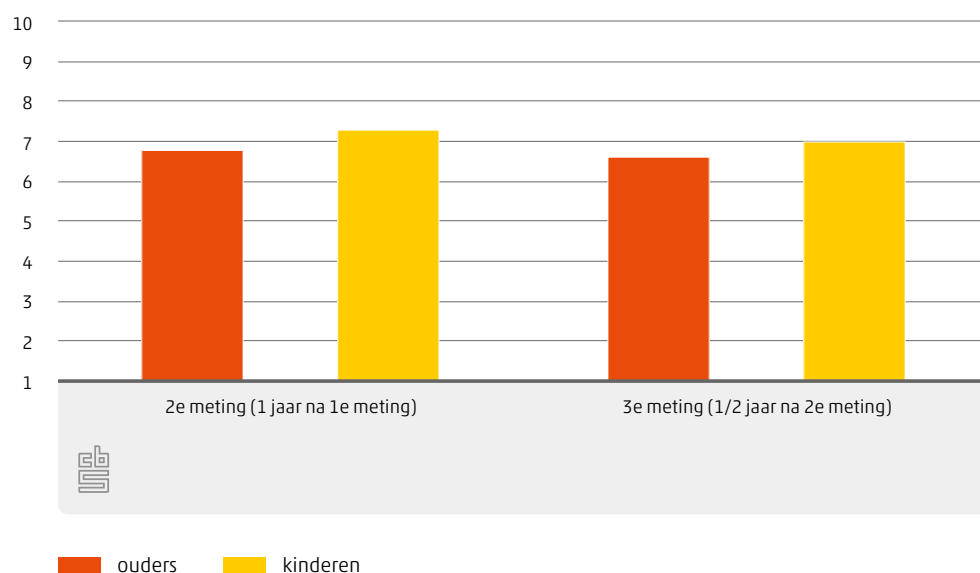
Voor de ervaren veiligheid van de kinderen is gekeken naar hun emotionele reactiviteit (emotionele reactie op conflicten tussen ouders).¹⁴⁾ Hoe hoger de kinderen hierop scoren, hoe groter het gevoel van onveiligheid. In figuur 3.4.2 is te zien dat de ervaren onveiligheid bij de tweede en derde meting lager ligt dan bij de eerste meting, maar nog wel hoger blijft dan bij kinderen in gezinnen waar geen sprake is van geweld (de referentiegroep). Bij deze cijfers moet de kanttekening gemaakt worden dat het aantal kinderen dat hierover gerespondeerd heeft, erg klein is (53 bij tweede meting, 27 bij derde meting).

Verder blijkt dat de opvoedingsstress zoals ouders die ervaren bij de opvoeding van een kind bij 45 procent van de betrokken kinderen is afgenomen tussen de eerste en de derde meting en bij 27 procent is toegenomen.

¹⁴⁾ Op basis van een uitvraag onder deze kinderen op basis van de Security in the Interparental Subsystem (SIS) Child Report methodiek. Emotionele reactiviteit is gevoeligheid voor intense, langdurige en onregelde uitingen van angst, waakzaamheid of nood. Emotionele reactiviteit is een onderdeel van de emotionele veiligheid in relatie tot ruzie tussen ouders.

Bij de tweede en derde meting is ook aan ouders en kinderen gevraagd hoe tevreden zij zijn over de ingezette hulp (met een cijfer van 1 tot 10). Kinderen zijn iets tevredener dan ouders en zowel kinderen als ouders zijn bij de derde meting iets minder tevreden dan bij de tweede meting (zie figuur 3.4.3).

Figuur 3.4.3. Tevredenheid kinderen en ouders over ingezette hulp, G4- cohortonderzoek 2010-2013

Bron: Verwey Jonker Instituut

Recidive daders huiselijk geweld

De informatie over recidive onder daders van huiselijk geweld is gebaseerd op recidiveonderzoek van het WODC (Blokdijk e.a. (2019) en de WODC recidivemonitor), waarbij gekeken is naar recidive in termen van strafzaken.¹⁵⁾

In de figuur hieronder wordt de tweejarige recidiveprevalentie van daders van huiselijk geweld afgezet tegen de gehele populatie van personen die in 2015 zijn veroordeeld. Hieruit valt op te maken dat 30 procent van de daders van huiselijk geweld binnen twee jaar na 2015 een nieuwe strafzaak heeft voor een misdrijf (algemene recidive). Dit is iets hoger dan de algemene recidiveprevalentie onder alle in 2015 veroordeelde daders (28 procent). Van de daders van huiselijk geweld heeft 14 procent binnen twee jaar een nieuwe geweldstrafzaak op zijn naam staan. Voor de gehele populatie ligt dit op 8 procent. Tot slot heeft ruim 7 procent van de personen die in 2015 werden veroordeeld voor huiselijk geweld binnen twee jaar een nieuwe strafzaak in verband met het plegen van huiselijk geweld (specifieke huiselijk-geweld-recidive).

¹⁵⁾ Het begrip recidive is in de gehele keten van betrokken organisaties uiteraard veel breder (bijvoorbeeld gezinnen waarover opnieuw een melding bij Veilig Thuis wordt gedaan na een periode zonder geweld). Nadere afstemming tussen al deze betrokken partijen is nodig om tot een zinvolle definitie van deze bredere vorm van recidive te komen.

Figuur 3.4.4. Percentage feitelijke tweejarige recidive van veroordeelden in 2015

Bron: Recidive-onderzoek WODC

4.

Verantwoording van de impactmonitor

Het vorige hoofdstuk van de impactmonitor beschrijft de meest recente cijfers over de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling. Hierbij is gekeken naar de onderwerpen die de onderzoeksadviescommissie van het programma 'Geweld hoort nergens thuis' als het meest relevant heeft bestempeld. Een belangrijk uitgangspunt voor de impactmonitor is dat zo veel mogelijk wordt aangesloten op bestaande bronnen en dat aanvullende registraties worden voorkomen.

Meer achtergrondinformatie over de opzet en inhoud van de monitor is te vinden in:

- Advies opzet monitor aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling, Adviescommissie onderzoeks- en kennisprogramma Geweld hoort nergens thuis, november 2018
- [Advies dummy-monitor aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling](#), Adviescommissie onderzoeks- en kennisprogramma Geweld hoort nergens thuis, juni 2019

In deze eerste editie wordt gerapporteerd op basis van nu reeds beschikbare gegevensbronnen en bestaande publicaties. Dit betreft gegevens op basis van de Beleidsinformatie Veilig Thuis (VT, bron: CBS), een onderzoeksprogramma naar de prevalentie van huiselijk geweld en kindermishandeling bestaande uit verschillende deelstudies en een overkoepelend syntheserapport (bron WODC), een recidive-onderzoek onder daders van huiselijk geweld (bron: WODC), cohortstudies onder betrokkenen bij huiselijk geweld en kindermishandeling (bron: Verwey Jonker Instituut) en politieregistratiegegevens (bron Politie). Het CBS heeft geen controle uitgevoerd op de cijfers die door het WODC, Verwey Jonker Instituut en de politie zijn aangeleverd of gepubliceerd. Ook heeft het CBS de methode waarmee de cijfers zijn berekend niet gecontroleerd of beoordeeld.

4.1 Beleidsinformatie Veilig Thuis

De indicatoren over Veilig Thuis zijn gebaseerd op het CBS onderzoek 'Beleidsinformatie Veilig Thuis'. Dit onderzoek levert uitkomsten over huiselijk geweld en kindermishandeling, zoals dat bij Veilig Thuis in beeld was. Het CBS stelt deze beleidsinformatie halfjaarlijks samen op basis van gegevens afkomstig van de Veilig Thuis organisaties. De aanlevering van deze gegevens aan het CBS is vastgelegd in de wet Wmo 2015, in de vorm van een Informatieprotocol beleidsinformatie Veilig Thuis. Dit informatieprotocol legt gedetailleerd vast welke gegevens aangeleverd moeten worden. De uitkomsten worden op vaste momenten gepubliceerd. De cijfers over het eerste half jaar verschijnen eind oktober, die over het gehele jaar verschijnen eind april.

4.2 Politieregistratiegegevens

Het aantal meldingen vanuit de politie aan Veilig Thuis heeft het CBS ontvangen van de politie vanuit de Basisvoorziening Handhaving (BVH). De BVH is het registratiesysteem van de politie waarin de politie meldingen registreert, aangiftes verwerkt en incidenten afhandelt. Bij de melding van een delict kan een rol van de betreffende persoon worden geselecteerd (verdachte, betrokkene, slachtoffer, getuige of benadeelde). Naast de BVH kent de politie ook het registratiesysteem SummiT. Hieronder worden complexe en of gevoelige zaken vastgelegd, bijvoorbeeld zaken over eerdergerelateerd geweld. Dit gaan om een relatief klein aantal zaken. In deze rapportage is geen gebruik gemaakt van gegevens uit SummiT.

4.3 Onderzoeksprogramma prevalentie huiselijk geweld en kindermishandeling WODC

De omvangschatting van het aantal personen dat te maken heeft met kindermishandeling en/of huiselijk geweld is gebaseerd op een drietal deelstudies die onderdeel uitmaken van het onderzoeksprogramma prevalentie huiselijk geweld en kindermishandeling van het WODC. Dit zijn een zelfrapportagestudie over huiselijk geweld onder volwassenen, een zelfrapportage onder scholieren in de eerste vier jaar van het voortgezet onderwijs en een informatenstudie onder professionals over kindermishandeling onder alle kinderen tussen de 0 en 17 jaar.¹⁾ In de overkoepelende synthese van Ten Boom & Wittebrood (2019) over de prevalentie van huiselijk geweld en kindermishandeling worden onder meer deze drie studies in samenhang beschreven. Ook wordt ingegaan op de verschillende gebruikte onderzoeksmethoden waarmee gepoogd is deze lastig meetbare verschijnselen in kaart te brengen. Voor meer informatie over de opzet en uitkomsten van deze drie studies en de beperkingen die elk van de studies met zich meebrengt wordt in de eerste plaats verwezen naar deze laatstgenoemde overkoepelende synthese.

- De prevalentie van huiselijk geweld en kindermishandeling in Nederland, A. ten Boom en K. Wittebrood, WODC, 2019

Gedetailleerde informatie is te vinden in de drie genoemde originele publicaties.

- Eijkern, L. van, Downes, R., & Veenstra, R. (2018). Slachtofferschap van huiselijk geweld: Prevalentieonderzoek naar de omvang, aard, relaties en gevolgen van slachtoffer- en plegerschap. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.
De resultaten uit dit onderzoek zijn gebaseerd op 6835 respondenten.
- Alink, L., Prevoo, M., Berkel, S. van, Linting, M., Klein Velderman, M., & Pannebakker, F. (2018). NPM 2017: Nationale prevalentiestudie mishandeling van kinderen en jeugdigen. Leiden: Leiden University, Institute of Education and Child Studies / TNO Child Health
Dit onderzoek is gebaseerd op informatie van 785 informanten.
- Schellingerhout, R., & Ramakers, C. (2017). Scholierenonderzoek Kindermishandeling 2016. Nijmegen: ITS, Radboud Universiteit Nijmegen.
Dit onderzoek is gebaseerd op informatie van 1539 scholieren.

4.4 Recidiveonderzoek WODC

Informatie over daders en recidive van huiselijk geweld zijn afkomstig uit een recidive onderzoek van het WODC (Blokdijs, D., Beijersbergen, K.A. & Weijters, G. (2019).

Achtergronden en recidive onder daders van huiselijk geweld veroordeeld in 2008–2015. Den Haag: WODC).

¹⁾ Binnen het onderzoeksprogramma zijn voor de omvang van huiselijk geweld, net als bij omvang van kindermishandeling, twee deelstudies uitgevoerd. De tweede deelstudie voor huiselijk geweld, de vangst-hervangst omvangschatting huiselijk geweld op basis van politieregistraties van Universiteit Utrecht (Van der Heijden e.a., 2019), leverde echter geen betrouwbare resultaten op.

4.5 Cohortstudies Verwey Jonker Instituut

De outcome-indicatoren in deze impactmonitor, zoals de toe- of afname van geweld en verbetering van welzijn, zijn gebaseerd op cohortonderzoek van het Verwey Jonker Instituut naar het effect van de aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld onder gezinnen/huishoudens die in aanraking zijn gekomen met Veilig Thuis. In de periode 2010–2013 is een eerste cohortonderzoek uitgevoerd in de vier grote steden (607 respondenten, waarvan 211 volwassenen en 396 kinderen). In de periode 2016–2020 loopt een grootschalig cohortonderzoek in 13 van de 26 Veilig Thuis-regio's in Nederland (1204 volwassenen en 1550 kinderen uit in totaal 1068 gezinnen). In het onderzoek worden anderhalf jaar lang gezinnen met kinderen gevolgd, waar (ex-) partnergeweld en/of kindermishandeling speelt. Dit gebeurt vanaf het moment van melding bij Veilig Thuis. Tijdens het onderzoek vinden drie meetmomenten plaats, één kort na de melding bij Veilig Thuis, de tweede meting een jaar na de eerste meting en de derde meting een half jaar na de tweede meting.

Niet alle in deze impactmonitor opgenomen uitkomsten zijn al in deze vorm gepubliceerd.

Meer informatie over de cohortstudies is te vinden in:

- Factsheet 'Werkt de aanpak van kindermishandeling en huiselijk geweld', Augeo Foundation en Verwey Jonker Instituut, 2018
- [Doorbreken geweldspatroon vraagt gespecialiseerde hulp](#), B. Tierolf, K. Lünne-man, M. Steketee, Verwey Jonker Instituut, Utrecht, mei 2014.

5.

Tot slot

Deze eerste editie van de impactmonitor geeft op basis van de meest actuele beschikbare bronnen een beeld van de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling in Nederland. De komende jaren wordt de impactmonitor stapsgewijs uitgebreid met meer indicatoren en recentere gegevens. Daarvoor wordt zo veel mogelijk gebruik gemaakt van al geregistreerde gegevens, maar er zullen waar nodig ook nieuwe gegevens worden verzameld. Op die manier wordt toegewerkt naar een meetinstrument waarmee inzichtelijk wordt gemaakt of de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling een wezenlijk verschil maakt in de levens van mensen die het raakt. Gezamenlijke duiding van en reflectie op de data draagt bij aan een leercyclus ter verbetering van de aanpak op en tussen meerdere niveaus: departementen, sectoren, zorg- en strafketens, regio's, gemeenten, professionals en burgers.

De eerstvolgende editie van de impactmonitor verschijnt in de zomer van 2020. Die tweede editie bevat naar verwachting meer actuele indicatoren op het thema 'Verbetering outcome' op basis van het lopende cohortonderzoek van het Verweij Jonker Instituut. Naast een nieuwe rapportage, wordt in 2020 het dashboard ook tweemaal geüpdatet met nieuw beschikbaar gekomen gegevens: in de zomer en aan het eind van het jaar. Zo kunnen op termijn ook trends en ontwikkelingen in beeld worden gebracht.

Afkortingen

BVH	Basisvoorziening Handhaving
EGG	Eer gerelateerd geweld
G4	Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht
GGD	Gemeentelijke gezondheidsdienst
GGZ	geestelijke gezondheidszorg
HGKM	Huiselijk geweld en kindermishandeling
JenV	Ministerie van Justitie en Veiligheid
OM	Openbaar Ministerie
RvdK	Raad voor de Kinderbescherming
SHG	Steunpunt Huiselijk Geweld
VGv	Vrouwelijke genitale verminking
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VO	voortgezet onderwijs
VT	Veilig Thuis
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Wmo 2015	Wet maatschappelijke ondersteuning 2015
WODC	Wetenschappelijk Onderzoeks- en documentatiecentrum